

TÉMY DIZERTAČNÝCH PRÁC NA AKADEMICKÝ ROK 2024/2025

Študijný program: PEDAGOGIKA

Študijný odbor: UČITEĽSTVO A PEDAGOGICKÉ VEDY

Ďalšie podmienky prijatia uchádzača na štúdium:

Podmienkou prijatia na štúdium je dosiahnutie vysokoškolského vzdelania druhého stupňa v študijnom odbore **Učiteľstvo a pedagogické vedy (resp. v odbore zameranom na pedagogické vedy podľa sústavy študijných odborov do r. 2019).**

Súčasťou prijímacieho konania je:

- ústna skúška zameraná na overenie poznatkov z oblasti pedagogických vied,
- prezentácia a obhajoba rámcového projektu dizertačnej práce,
- schopnosť komunikácie vo vybranom svetovom jazyku,
- pozitívne sa hodnotí zapojenie uchádzača o štúdium do ŠVOUČ, absolvované študijné pobyty/stáže, publikačná činnosť a iné relevantné aktivity súvisiace s daným študijným programom.

Predpokladaný počet prijatých doktorandov na dennú formu štúdia: 3

Predpokladaný počet prijatých doktorandov na externú formu štúdia: 3

Predpokladaný termín konania prijímacej skúšky: 25.06.2024

Názov témy: Používanie metakognitívnych stratégií žiakmi základných škôl v oblasti čítania s porozumením

Use of Metacognitive Strategies by Elementary School Learners in the Reading Comprehension Field

Školiteľ: doc. PaedDr. Nina BODORÍKOVÁ, PhD.

Anotácia: Početné empirické štúdie dokazujú väzbu medzi metakognitívnym myslením žiakov a kľúčovými komponentami učebného procesu, pričom bolo preukázané, že individuálne rozdiely u učiacich sa jednotlivcov v oblasti metakognitívneho myslenia priamo aj nepriamo ovplyvňujú jeho kognitívne aktivity.

Dizertačná práca bude zameraná na komplexnú teoretickú analýzu problematiky rozvoja metakognície žiakov v školskom prostredí. Výskum sa bude zameriavať na zisťovanie preferovaných metakognitívnych stratégií žiakmi (benefity a limity vybraných stratégií) na základných školách na Slovensku a vo vybranej krajine EÚ.

Cieľom práce bude identifikácia možností implementácie vybraných metakognitívnych stratégií v školskom prostredí, ako aj návrh a experimentálne overenie modelu metakognitívne orientovanej výučby, zameranej na elimináciu školského neúspechu a zlepšenie čitateľského porozumenia žiakov.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: Epistemické presvedčenia a metakognitívne stratégie žiakov vo vzdelávaní

Epistemic Beliefs and Metacognitive Strategies of Learners in Education

Školiteľ: doc. PaedDr. Nina BODORÍKOVÁ, PhD.

Anotácia: Súčasná doba je charakterizovaná takmer neobmedzeným prístupom k informačným zdrojom a zároveň zrýchľujúcim sa tokom informácií rôznej podoby. Tieto zdroje často prezentujú tvrdenia a perspektívy, ktorých kvalita je rozprestretá od dôveryhodných tvrdení, cez misinterpretácie až po rovinu falošných správ.

Demokratická spoločnosť od každého človeka očakáva, že bude zodpovedný za svoje činy a pri svojich rozhodnutiach sa bude stále viac spoliehať na svoje

poznatky a vlastné, kritické myslenie. V súčasnosti ide o kľúčové atribúty pre celkový pokrok ľudstva a udržanie kultúrnej a spoločenskej rovnováhy. Cieľom edukačného procesu je jednotlivca na tieto nároky pripraviť a učiť ho, ako v sa v modernej spoločnosti orientovať a využívať informácie pre osobný aj globálny prospech.

Dizertačná práca sa zameriava na problematiku epistemických presvedčení a metakognitívnych stratégií žiakov, ktoré vo vzdelávaní používajú. V empirickej časti práce poukáže autor na možnosti a spôsoby ako hodnotiť dôveryhodnosť zdrojov (nielen) vo vyučovaní. Prínosom dizertačnej práce bude vytvorená a experimentálne overená metodika (modelové námety) podporujúca epistemické myslenie žiakov vo vyučovaní.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: Didaktické kompetencie učiteľa pre rozvoj funkčnej gramotnosti a kritického myslenia

Didactic Competences of the Teacher for the Development of Functional Literacy and Critical Thinking

Školiteľ: prof. PaedDr. Jana DUCHOVIČOVÁ, PhD.

Anotácia: Téma vychádza z hlavného cieľa štátneho vzdelávacieho programu rozvíjať u žiakov funkčnú gramotnosť a kritické myslenie, ktorý sa ďalej konkretizuje na predmetové ciele a špecifické ciele prierezových tém. Téma priamo nadväzuje na komponent plánu obnovy, ktorým je vzdelávanie pre 21. storočie. Cieľom komponentu je poskytnúť žiakom vzdelanie, ktoré je prispôbené potrebám súčasnej spoločnosti, zvýšiť gramotnosť žiakov a zručnosti potrebné pre život v globálnej a nízkouhlíkovej digitálnej ekonomike a spoločnosti. Predpokladmi na uskutočnenie zmien vo výučbe sú kvalitne pripravení učitelia schopní zabezpečovať vyššiu kvalitu vzdelávacieho procesu, ktoré sa odrazia v zlepšení výsledkov žiakov, najmä v kľúčových oblastiach ako je gramotnosť, kritické myslenie a digitálne zručnosti. Dizertačná práca sa zameriava na konceptualizáciu didaktickej kompetencie učiteľa pre rozvoj funkčnej gramotnosti a kritického myslenia s možnou konkretizáciou na stupeň, resp. cyklus vzdelávania, identifikáciu úrovne kompetencie učiteľov v oblasti a možnosti rozvíjania tejto didaktickej kompetencie.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: Pedagogické spôsobilosti vysokoškolských učiteľov

Pedagogical Skills of University Teachers

Školiteľ: prof. PaedDr. Jana DUCHOVIČOVÁ, PhD.

Anotácia: Téma dizertačnej práce vychádza z kontextu požiadaviek ESG (European Standards and Guidelines) na vnútorné systémy kvality vysokých škôl, ktorých komponentom je i kvalita vysokoškolských učiteľov. Požiadavky na kvalitu vysokoškolských učiteľov vychádzajú z *Kariérneho rámca pre vyučovanie na vysokých školách (The Career Framework for University Teaching)* a konkretizujú sa v kritériách súvisiacich s vyučovaním orientovaným na študenta, kritériách súvisiacich so sebahodnotením práce vysokoškolského učiteľa a kritériách súvisiacich so základným a pokračujúcim vzdelávaním vysokoškolského učiteľa a jeho pôsobením v jednotlivých úrovniach ako je efektívny učiteľ, kolegiálny učiteľ, inštitucionálny líder a vedecký učiteľ. Predmetom dizertačnej práce je analýza modelov pedagogického vzdelávania vysokoškolských učiteľov, konceptualizácia štandardov pedagogických činností vysokoškolských učiteľov, identifikácie kvality pedagogických spôsobilostí vysokoškolských učiteľov a tvorba obsahu pre program systematickej podpory a profesijného vzdelávania vysokoškolských učiteľov v kontexte vysokoškolskej pedagogiky.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: Kritické myslenie, morálne usudzovanie a postoje k inklúzii

Critical Thinking, Moral Reasoning and Attitudes to Inclusion

Školiteľ: **prof. PaedDr. Jana DUCHOVIČOVÁ, PhD.**

Anotácia: Práca sa zaoberá integritou kritického myslenia a morálneho usudzovania u študentov odboru učiteľstvo a pedagogické vedy a učiteľov a identifikuje vzťah ďalšej premennej, ktorou je postoj k inklúzii. Cieľom je identifikovať vzťahové roviny kritického myslenia a postojov k inklúzii, morálneho usudzovania a postojov k inklúzii a kritického myslenia a morálneho usudzovania.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: Pozitívna edukácia a jej prínos v prevencii úzkosti a stresu v školskom prostredí

Positive Education and its Contribution to the Prevention of Anxiety and Stress in the School Environment

Školiteľ: **prof. PaedDr. Jana DUCHOVIČOVÁ, PhD.**

Anotácia: Pozitívna edukácia sa zameriava na podporu pozitívnych stránok osobnosti jednotlivca s cieľom ovplyvniť jeho individuálny výkon, správanie a zdravie. Predstavuje špecifický prístup zdôrazňujúci individuálne silné stránky žiaka, motiváciu, ovplyvňuje postoje a osobnú pohodu, ktorá podporuje učenie a môže zlepšiť školský výkon. Osobitú pozornosť zasluhuje v období sociálnej a emocionálnej neistoty vyvolávajúcej úzkosť, obavy, či stres akými je i ohrozenie z vojenského konfliktu. Cieľom práce je konceptualizácia pozitívnej edukácie, identifikácia možností jej implementácie v školskom prostredí, návrh a overenie preventívneho programu pozitívnej edukácie v školskej praxi zameraného na znižovanie úzkosti, stresu v školskom prostredí a zlepšujúceho sociálne a emocionálne aspekty učenia sa.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: Profesijný rozvoj vysokoškolských učiteľov

Professional Development of University Teachers

Školiteľ: **doc. PaedDr. Lívia FENYVESIOVÁ, PhD.**

Anotácia: Dizertačná práca venuje pozornosť problematike rozvoja profesijných kompetencií vysokoškolských učiteľov. Rozvoj odborných, jazykových, pedagogických, digitálnych zručností a prenositeľných spôsobilostí vysokoškolských učiteľov deklarujú vysokoškolské inštitúcie vo svojich systémoch zabezpečovania kvality vzdelávania. V dizertačnej práci uskutoční autor/autorka analýzu sebareflexie profesijných kompetencií učiteľov, komparáciu vzdelávania učiteľov vysokých škôl v SR a vybranej európskej krajine a vychádzajúc z modelov dobrej praxe v zahraničí navrhne model podpory profesijného rozvoja.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: Inovácie organizačných foriem ako prostriedok zefektívňovania výučby

Innovations of Organizational Forms as a Means of Streamlining Education

Školiteľ: **doc. PaedDr. Lívia FENYVESIOVÁ, PhD.**

Anotácia: Potreba diferenciacie žiakov, rozvoja ich kritického a tvorivého myslenia, afektívnych vlastností a ďalších kľúčových kompetencií kladie pred učiteľa požiadavku hľadať efektívne spôsoby výučby a stavia ho do pozície tvorcu podnetného výučbového prostredia. Dizertačná práca sa zameriava na problematiku alternatívnych organizačných foriem výučby (napr. blokové vyučovanie) a objasňuje možnosti ich uplatnenia v kontexte vybraného vyučovacieho predmetu/vzdelávacej oblasti. V empirickej časti práce

autor/autorka poukáže na účinnosť vybranej alternatívnej organizačnej formy vo vzťahu ku kognitívnemu a sociálnemu rozvoju žiaka. Prínosom dizertačnej práce bude vytvorená a experimentálne overená metodika vybranej alternatívnej organizačnej formy výučby.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: Fenomén rodičovskej technoferencie a možnosti edukácie rodičov a žiakov

The Phenomenon of Parental Technoference and the possibilities of Educating Parents and Pupils

Školiteľ: doc. PaedDr. Katarína HOLLÁ, PhD.

Anotácia: S nárastom používania technologických zariadení na celom svete je rodičovská technoferencia potenciálnou hrozbou pre kvalitu vzťahov medzi rodičmi a deťmi. Dizertačná práca sa venuje fenoménu rodičovskej technoferencie – problematického používania technológií rodičmi, a z toho vyplývajúcich narušených interakcií medzi rodičmi a deťmi. Teoretická časť sa opiera o aktuálne výskumy a teórie, ktorých fundamenty súvisia s riešenou problematikou. Cieľom empirickej časti práce je na základe vybraných teórií zistiť vplyv/dopad rodičovskej technoferencie na dieťa, a to v spojitosti s ďalšími premennými (vzťahová väzba, rodičovský štýl, sociálne zručnosti dieťaťa, problémové správanie dieťaťa a pod. – výber a skúmanie premenných je v kompetencii doktoranda). Od doktoranda sa očakáva navrhnutie možnosti edukácie rodičov a žiakov v riešenej problematike (preventívne aktivity, workshopy, besedy, podcasty a pod.) a ich realizácia.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: Sociálno-výchovná práca s prizeračmi sa kyberšikanovaniu

Social-educational work with bystanders cyberbullying Social-educational work with cyber-bystanders

Školiteľ: doc. PaedDr. Katarína HOLLÁ, PhD.

Anotácia: Kyberšikanovanie sa progresívne zvýšilo v dôsledku masívneho používania internetu a sociálnych sietí. Prizerajúci tvoria najväčšiu skupinu, ktorá má kľúčovú úlohu vo vývoji kyberagresie a jej možného pretransformovania sa z počiatočných foriem do pokročilých foriem kyberšikanovania. Zámerom dizertačnej práce je popísať efekt prizeračného sa vo vzťahu k riešenej problematike, špecifikovať nové formy kyberagresie a na základe teoretických východísk identifikovať prostredníctvom analýzy latentných tried typy prizeračného sa kyberagresii/kyberšikanovaniu. Od dizertanta/dizertantky sa zároveň očakáva návrh možností sociálno-výchovnej práce s jednotlivými typmi prizeračného sa a zrealizovanie návrhov v praxi.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: Predsudky žiakov stredných škôl voči seniorom – možnosti edukačného riešenia

Prejudices of Secondary Schools Students towards Seniors – Possibilities of Educational Solution

Školiteľ: prof. PaedDr. Ctibor HATÁR, PhD.

Anotácia: Dizertačná práca sa venuje vnímaniu seniorov žiakmi stredných škôl v kontexte predsudkov a mýtov o starobe a senioroch. Úlohou autora/ky dizertačnej práce bude zistiť u žiakov stredných škôl, aké názory a postoje voči seniorom prechovávajú, čím/kým sú ovplyvnené a ako sa odrážajú na reálnom vzťahu žiakov k seniorom. Doktorand/ka tiež zmapuje a analyzuje vybrané modely protipredsudkovej a/alebo proseniorskej edukácie žiakov stredných škôl v zahraničí, ktoré porovná so slovenským systémom. Doktorand/ka navrhne

Forma štúdia: vlastný edukačný program, zameraný na zmiernenie alebo odstránenie predsudkov žiakov stredných škôl voči seniorom, ktorý experimentálne overí.
D/E

Názov témy: **Copingové stratégie u žiakov so špeciálnymi edukačnými potrebami**
Coping strategies in pupils with special educational needs

Školiteľ: **doc. PhDr. Petra JEDLIČKOVÁ, PhD.**

Anotácia: Teoretická časť dizertačnej práce sa zaoberá všeobecnými stratégiami, ktorými žiaci zvládajú záťažové a stresové situácie či vzniknuté problémy rôzneho charakteru (edukačné, vzťahové, komunikačné, osobné...) a podrobnejšie analyzuje integratívny model copingových stratégií, resiliencie a komunikačných kanálov BASIC Ph. Empirická časť práce bude venovaná výskumu zameraného na žiakov so ŠVVP a na ich copingové stratégie, ktoré využívajú vzhľadom k uvedenému modelu.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: **Utváranie aktívneho vzťahu k čítaniu a literatúre integrovaným a aktivizujúcim prístupom k literárnemu textu**

Creating an active relationship to reading and literature through an integrated and activating approach to literary text

Školiteľ: **doc. PaedDr. Dana KOLLÁROVÁ, PhD.**

Anotácia: V úvodných ročníkoch základnej školy je literárny text významným inšpiračným zdrojom v pedagogickej práci učiteľky/učiteľa. Výber edukačných metód a stratégií pri jeho pedagogickom uchopení sa môže významne podieľať na utváraní vzťahu detí k čítaniu a ich aktívneho čitateľstva. Integrovaný prístup k literárnemu textu akcentuje aj súčasná kurikulárna reforma. Dizertačná práca bude zameraná na hľadanie, projektovanie a overovanie foriem, metód a stratégií v umelecko-pedagogickom uchopení literárneho textu, resp. jeho vnútornej interpretácie s dôrazom na porozumenie textu, utváranie si pozitívneho vzťahu k čítaniu a rozvoj aktívneho čitateľa.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: **Vnímanie sociálno-pedagogického aspektu učiteľmi v záujmovej umeleckej činnosti žiakov**

Perception of the socio-pedagogical aspect by the teachers in the artistic activity of interest of the pupils

Školiteľ: **doc. PaedDr. Dana KOLLÁROVÁ, PhD.**

Anotácia: Záujmová umelecká činnosť je súčasťou pedagogiky voľného času. Realizuje sa prevažne v rozmanitých formách vo výchove mimo vyučovania, prostredníctvom esteticko-výchovných aktivít (umelecký prednes, divadlo, spev, tanec, výtvarné činnosti a i.). Tvorí ju však aj aktivity, ktoré sú súčasťou angažovania sa školy v rámci súťažných prehliadok. Na jednej strane to môže byť pre školy, žiakov, učiteľov výzva, na druhej strane záťaž, pretože sa sústredia skôr na vedomostné olympiády. Riešenie výskumného problému dizertačnej práce by malo hľadať a nachádzať odpovede na to, aké subjektívne charakteristiky pripisujú učitelia záujmovým umeleckým činnostiam s dôrazom na rozvoj osobnostno-sociálneho potenciálu žiaka v týchto formách sociálno-emocionálneho učenia.

Forma štúdia: D/E

Názov témy: **Vzdelávacie aspirácie rodičov a postoje rodičov k vzdelaniu**
Parents' Educational Aspirations and Parents' Attitudes towards Education

Školiteľ: **doc. PaedDr. Eleonóra MENDELOVÁ, PhD.**

Anotácia: Dizertačná práca centruje pozornosť na problematiku vzdelania ako kľúčovej hodnoty ľudského kapitálu, ktorá výrazne ovplyvňuje kvalitu života človeka

v dnešnej spoločnosti. Pojednáva o rodine, ktorá prostredníctvom svojho kapitálu (kultúrneho, socioekonomického) ovplyvňuje vzdelávanie, výchovu a rozvoj dieťaťa/žiaka. Zámerom práce je skúmať vplyv rodinného prostredia na vzdelávacie aspirácie rodičov, ich očakávania a postoje k vzdelaniu dieťaťa.

Forma štúdia:

D

Názov témy: **Líderstvo v školských organizáciách v kontexte teórie C. R. Rogersa**

Školiteľ: **prof. PaedDr. Mária PISOŇOVÁ, PhD.**

Anotácia: Líderstvo, resp. vodcovstvo je pojem, ktorý je často nesprávne považovaný za manažérstvo. Okrem toho doterajšie medzinárodné vedecké komparatívne štúdie a metaanalýzy detekujú u školských lídrov v Slovenskej republike v tejto oblasti značné pochybenia. Ambíciou tejto témy je preto identifikovať a bližšie špecifikovať slabé stránky školských autorít v oblasti vedenia ľudí, konfrontovať ich so zahraničnými skúsenosťami a najmä s teóriou PCA (Na človeka zameraný prístup) C. R. Rogersa. Výstupom dizertačnej práce by mal byť tiež návrh kurikula vzdelávacieho modulu ako súčasť programu funkčného vzdelávania pre riaditeľov a ďalších vedúcich pedagogických zamestnancov.

Forma štúdia:

E

Názov témy: **Využitie Jednoduchého modelu čítania v orientačnej diagnostike žiakov na primárnom stupni vzdelávania**

Školiteľ: **doc. PaedDr. Erik ŽOVINEC, PhD.**

Anotácia: The Application of the Simple Model of Reading in the Orientational Diagnostic of Pupils at the Primary Level of Education

Dizertačná práca sa zaoberá využitím Jednoduchého modelu čítania (Gough and Tunmer, 1986, Hoover & Gough, 1990, Kendeou et al., 2008) v orientačnej diagnostike súčasnej školy. Výskum sa zameriava na tvorbu diagnostických úloh na čítanie, písanie, slovnú zásobu a porozumenie v kontexte tohto modelu. Cieľom výskumu je vytvoriť a overiť diagnostické skúšky pre žiakov prvého (parciálne aj druhého) cyklu vzdelávania. Výskum je kvantitatívne orientovaný, skúma sa typický atypický výkon, rizikový výkon, variabilita výkonov, rozloženie normality, súbežná validita a reliabilita skúšok.

Forma štúdia:

D